



FIȘĂ CONCEPT DE PROIECT #AAC-008

ELABORAREA STUDIULUI DE FEZABILITATE PRIVIND GRUPAREA LOCALITĂȚILOR DIN UTA GĂGĂUZIA ÎN VEDEREA CONSTRUCȚIEI ȘI OPERĂRII UNOR STAȚII DE EPURARE REGIONALE

MLPS project co-financed



Implemented by



1: CONTEXT:

Elaborarea Studiului de Fezabilitate privind gruparea (clusterizarea) localităților din UTA Găgăuzia în vederea construcției și operării unor stații de epurare regionale - reprezintă una dintre prioritățile majore ale Programului Regional Sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare pentru UTA Găgăuzia pentru perioada 2018-2025.

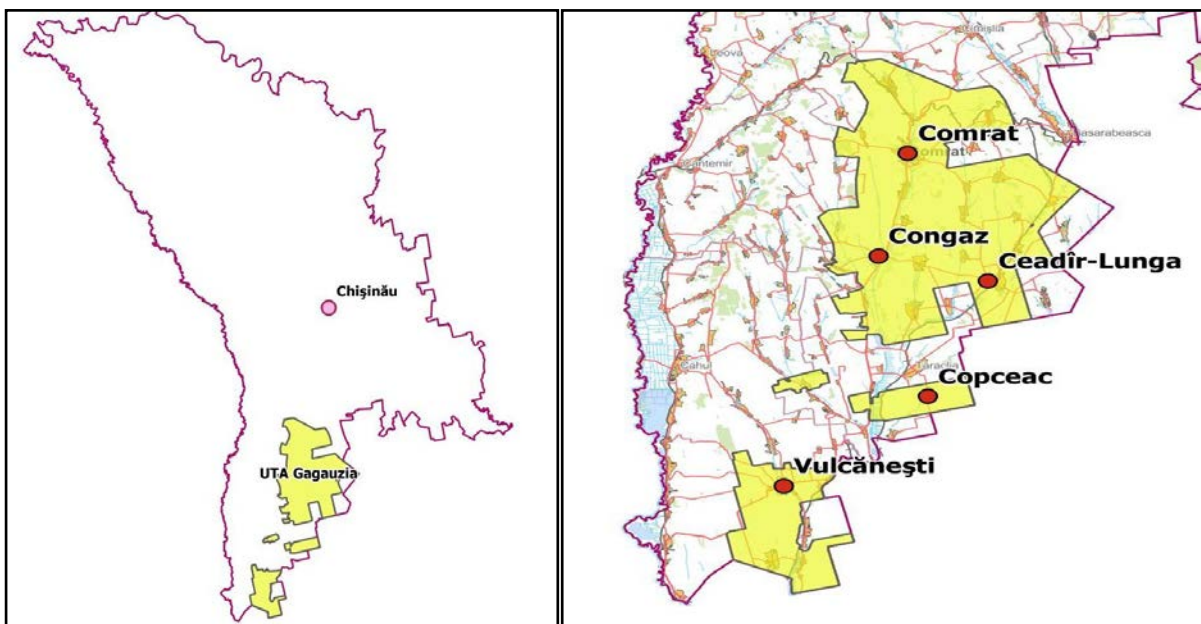
Elaborarea și aprobarea acestui Studiu de Fezabilitate urmează să fundamenteze investițiile viitoare în infrastructura de canalizare și epurare a apelor uzate din UTA Găgăuzia.

Programul Regional Sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare pentru UTA Găgăuzia, aprobat de Consiliul Regional pentru Dezvoltare Regională la 5 iulie 2018, a fost elaborat de Agenția de Dezvoltare UTA Găgăuzia cu asistența financiară și metodologică a Proiectului GIZ "Modernizarea Serviciilor Publice Locale" și se bazează pe o analiză complexă a situației curente în sector, în concordanță cu principalele documente de dezvoltare strategică națională, regională și locală:

- ✓ Strategia națională de alimentare cu apă și sanitație [2014-2028]
- ✓ Strategia națională de mediu [2014-2023]
- ✓ Strategia națională de dezvoltare regională [2016-2020]
- ✓ Strategia de dezvoltare regională a UTA Găgăuzia [2017-2020]
- ✓ Strategia de dezvoltare socio-economică a UTA Găgăuzia [2017 – 2022]
- ✓ Strategia de dezvoltare socio-economică a or. Vulcănești [2017-2022]

2: LOCALIZARE:

Acest Studiu de Fezabilitate va aborda întreg teritoriul Regiunii de Dezvoltare UTA Găgăuzia¹, inclusiv localitățile proximale din Regiunea de Dezvoltare Sud a Republicii Moldova.



¹ Construcția stațiilor de epurare regionale în mun. Ceadăr Lunga și Comrat nu este subiectul acestui Studiu de Fezabilitate. Pentru aceste două stații de epurare se preconizează elaborarea de Studii de Fezabilitate separate.

Unitatea Teritorială Administrativă (UTA) Găgăuzia este situată în partea de sud-est a Republicii Moldova și se învecinează cu Ucraina în partea sa sudică. Centrul administrativ al regiunii este municipiul Comrat. Teritoriul UTA Găgăuzia este fragmentat în mai multe părți (cuprinde teritoriul raioanelor Comrat și Ceadâr-Lunga amplasate în partea de sud – est, raionul Vulcănești amplasat în partea de sud și satele Copceac și Carbalia amplasate între localitățile raionului Taraclia).

Suprafața totală a regiunii este de 1,848 km² sau 5,4 % din suprafața totală a Republicii Moldova, fiind cea mai mică regiune ca mărime din cele 4 regiuni de bază ale Republicii Moldova. În cadrul regiunii este o singură administrație publică locală de nivel doi și 26 administrații publice locale de nivelul întâi, care cuprind 23 localități rurale, 2 municipii și un oraș.

Populația totală prezentă a Regiunii UTA Găgăuzia constituie 151 mii de locuitori sau 4,6% din populația țării. Densitatea populației - 88 de persoane pe 1 km².

Regiunea are trei raioane: Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești. În componența Găgăuziei intră două municipii, un oraș, trei comune și douăzeci de sate și constituie aproximativ 2,9 % din numărul total de localități al țării. În ultimii 10 ani, populația prezentă a regiunii este într-o ușoară scădere de circa 0,25% pe an, atât în zona urbană cât și în cea rurală. (sursa: Biroul Național de Statistică a RM)

Majoritatea populației locuiește în zona rurală, aproximativ 62,6% sau 93,0 mii de locuitori, iar în zona urbană locuiesc circa 58,1 mii de cetățeni, ce constituie 37,4% din populația totală. Din populația rurală, 57,0% locuiesc în localități mai mari de 5.000 de persoane, în localități cu o populație între 3.000 și 5.000 de persoane locuiesc 29,0% și în localități de până la 3.000 de persoane locuiesc circa 14,0% din populația rurală. Populația urbană locuiește în 3 orașe: Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești. Cea mai mare zonă urbană din regiune este municipiul Comrat cu o populație de aproximativ 26,2 mii de locuitori, urmat de municipiul Ceadâr-Lunga cu 22,7 mii de locuitori și orașul Vulcănești cu 15,7 mii de locuitori (conform datelor APL).

3: PARTENERI DE IMPLEMENTARE:

Implementarea acestui proiect presupune un parteneriat compus din următoarele entități:

- ✓ Agenția de Dezvoltare Regională UTA Găgăuzia;
- ✓ Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia;
- ✓ Administrația raioanelor Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești;
- ✓ Primăriile tuturor localităților din UTA Găgăuzia (+ operatorii locali de servicii apă-canal din aceste localități).

4: SCOPUL ȘI OBIECTIVELE:

Elaborarea acestui Studiu de Fezabilitate are drept scop fundamentarea viziunii UTA Găgăuzia în ceea ce privește dezvoltarea viitoare a infrastructurii de canalizare și epurare a apelor uzate în regiune.

Formularea unei viziuni unice a regiunii în ceea ce privește dezvoltarea viitoare a infrastructurii de epurare a apelor uzate și de canalizare va asigura realizarea următoarelor obiective specifice:

- ✓ Valorificarea eficientă a investițiilor viitoare în construcția infrastructurii de epurare a apelor uzate în UTA Găgăuzia;
- ✓ Reducerea costurilor viitoare de operare a infrastructurii de epurare a apelor uzate în UTA Găgăuzia;
- ✓ Fundamentarea tehnico-economică pentru elaborarea documentației de proiect pentru construcția de stații regionale de epurare a apelor uzate, în vederea acoperirii necesităților tuturor localităților din UTA Găgăuzia.

Studiul de Fezabilitate urmează să cuprindă toate localitățile din UTA Găgăuzia și localitățile învecinate din raioanele Cahul, Cantemir, Taraclia, Basarabeasca și Cimișlia.

5: DESCRIEREA PROBLEMEI:

În UTA Găgăuzia există doar câteva stații de epurare a apelor uzate (SEAU), dar și acestea funcționează doar parțial sau deloc:

- ✓ SEAU din mun. Comrat - nu funcționează, datorită unei uzuri fizice și morale avansate;
- ✓ SEAU din mun. Ceadâr-Lunga - funcționează doar parțial (treapta mecanică), datorită uzurii fizice și morale avansate;
- ✓ SEAU din or. Vulcănești - funcționează la doar 5% din capacitate;
- ✓ SEAU din s. Ferapontievca – deservește doar gimnaziul din localitate (capacitate de 8 m³/zi);
- ✓ SEAU din s. Copceac - capacitatea de 100 m³/zi din 2017;
- ✓ SEAU din s. Avdarma - în proces de punere în funcțiune (capacitatea de 100 m³/zi din 2018);

La moment, în UTA Găgăuzia lipsește o viziune unică privind dezvoltarea viitoare a infrastructurii de canalizare și epurare a apelor uzate. În rezultat, fiecare localitate din regiune abordează problema separat și încearcă soluționarea individuală a problemei apelor uzate, după principiul că "în fiecare localitate trebuie să fie câte o stație de epurare". Această situație de dezvoltare necoordonată conduce la:

- ✓ Multiplicarea nejustificată a costurilor investiționale necesare acoperirii regiunii cu servicii de epurare a apelor uzate;
- ✓ Dezvoltarea unor sisteme care vor fi foarte costisitoare în faza de operare;
- ✓ Subdezvoltarea sectorului, datorită necooperării dintre localități și nepropunerii unor soluții tehnico-economice atractive pentru potențialii donatori.

6: REZULTATE AȘTEPTATE:

Elaborarea acestui Studiu de Fezabilitate va rezulta în fundamentarea tehnico-economică a strategiei viitoare (pe termen scurt, mediu și lung) de dezvoltare a stațiilor regionale de epurare a apelor uzate și a sistemelor de canalizare în UTA Găgăuzia.

Acest Studiu de Fezabilitate va oferi răspunsuri la următoarele întrebări-cheie de dezvoltare a sectorului în UTA Găgăuzia:

- ✓ Care este numărul optim de stații de epurare a apelor uzate, pentru a acoperi necesitățile tuturor localităților din UTA Găgăuzia?
- ✓ Care este locația optimă a stațiilor de epurare regionale decise?

- ✓ Care ar trebuie să fie tehnologiile optime de funcționare a stațiilor de epurare regionale?

Totodată, acest Studiu de Fezabilitate va oferi fundamentarea tehnico-economică necesară pentru trecerea la faza de elaborare a documentației de proiect pentru toate stațiile regionale de epurare a apelor uzate și a sistemelor de canalizare din UTA Găgăuzia.

7: DETALII PRIVIND DEZVOLTAREA SECTORULUI (SITUAȚIA CURENTĂ):

7.1: SISTEMUL DE ALIMENTARE CU APĂ:

Actualmente, cca 79% din populația UTA Găgăuzia au acces la sisteme centralizate de alimentare cu apă, din care 83% în zona urbană și 76% - în zona rurală. După acest indicator, regiunea se clasează pe primul loc (după mun. Chișinău) printre celelalte regiuni din țară, media națională fiind de doar 54%.

Toate localitățile din regiune (100%) posedă deja sisteme centralizate de alimentare cu apă, față de media națională de sub 50%. O excepție o constituie satul Chiriet-Lunga (raionul Ceadâr-Lunga), unde acoperirea cu servicii este de doar cca 16%.

Cu toate că per ansamblu calitatea rețelelor este relativ bună, sunt necesare intervenții imediate de schimbare a țevilor în special în 2 localități urbane (Comrat, Vulcănești) și 4 localități rurale (Beșalma, Copceac, Joltai, Cișmichioi).

Contrar procentului ridicat de acoperire cu sisteme de apeduct, apa livrată este în majoritate de calitate joasă și nu corespunde criteriilor față de apă potabilă. În particular, apele subterane din regiune (unica sursă de alimentare) prezintă depășiri semnificative ale concentrațiilor maxim admisibile la compuși ca fluor, bor, sodiu și hidrogen sulfurat, iar în raionul Vulcănești inclusiv și de fier. În contextul unor asemenea impurități, sunt necesare tehnologii avansate de tratare (cu osmoză inversă), ceea ce impune costuri enorme de investiție și operare. Datorită costurilor exagerate (dar și a fragmentării excesive a fântânilor de alimentare cu apă, ceea ce ar cere un număr mare de stații de tratare), apa continuă să fie livrată fără a fi supusă unei purificări adecvate. O situație specifică se atestă în mun. Ceadâr-Lunga, unde stația de tratare, construită cu ajutorul financiar al Republicii Turcia, nu a fost pusă în funcțiune, deoarece exploatarea acesteia ar implica costuri enorme de exploatare (cca €1 per m³).

7.2: SISTEMUL DE CANALIZARE:

După nivelul de acoperire cu servicii de canalizare, regiunea a stagnat semnificativ (17% din populație acoperită, față de media națională de cca 40%), fiind surclasată de toate celelalte regiuni ale țării. Doar 7 din cele 26 localități ale regiunii (3 urbane și 4 rurale) în general posedă sisteme de canalizare centralizată. Serviciul este practic inexistent în zona rurală, doar 2% din populație având acces la servicii centralizate de canalizare (în comparație cu 37% acoperire în zona urbană).

Calitatea apelor deversate este foarte joasă (stația de epurare a apelor uzate (SEAU) din Comrat practic nu funcționează, în Ceadâr-Lunga funcționează parțial, iar în Vulcănești funcționează la doar 5% din capacitate). De menționat că, datorită uzurii fizice și morale avansate, este deja imposibilă reconstrucția SEAU din Comrat și Ceadâr-Lunga, fiind necesară construcția unor sisteme absolut noi.

7.3: FINANȚAREA SECTORULUI:

Pe parcursul ultimilor 7 ani (2010-2016), volumul total al investițiilor capitale în sectorul AAC în regiune au constituit 208 mln MLD (în medie cca 26 mln MDL anual față de minimul necesar de 50 mln MDL), împărțite aproximativ egal între proiectele de alimentare centralizată cu apă și cele de canalizare. Peste 90% din totalul finanțării au fost asigurate de donatorii naționali și internaționali, contribuțiile locale și regionale rămânând relativ minore. În particular, investițiile anuale medii ale tuturor celor 26 de primării din regiune au fost de cca 0,5 mln MDL, iar alocările din bugetul UTA Găgăuzia – cca 3,7 mln MDL anual.

Totodată, este cazul de menționat că, în ultima perioadă (2011-2016), regiunea a valorificat cele mai puține resurse investiționale din partea donatorilor (granturi și credite) în comparație cu celelalte regiuni: 965 MDL/capita, față de 1.985 MDL/capita în Regiunea de Dezvoltare (RD) Nord, 1.714 MDL/capita – în RD Centru și 1.534 MDL/capita în RD Sud.

7.4: DISCREPANȚE INTRA-REGIONALE:

Astfel, după nivelul de acoperire cu servicii de alimentare cu apă, cea mai nesatisfăcătoare situație se atestă în raionul Vulcănești (60%), iar cea mai bună în raionul Comrat (88%). În raionul Ceadâr-Lunga nivelul de acoperire cu servicii de alimentare cu apă constituie 76%.

După nivelul de dezvoltare a rețelelor de canalizare, întâietatea revine raionului Ceadâr-Lunga (20%), fiind urmat de Comrat și Vulcănești (ambele cu câte 16% acoperire). Mai mult, este cazul de menționat că mun. Ceadâr-Lunga posedă o acoperire de peste 90% (datorită creditului BERD/BEI), însă nivelul de conectare la rețea rămâne sub 50%.

În ceea ce privește structura finanțărilor, pe parcursul ultimilor 8 ani, se atestă o concentrare a investițiilor în raionul Ceadâr-Lunga - 62% din totalul investițiilor în domeniul alimentării cu apă și cca 90% în domeniul canalizării. Respectiv, cele mai puține investiții au fost direcționate în raionul Vulcănești (4% din total). Practic, din totalul de 208 mln investiții capitale în sectorul AAC pe parcursul ultimilor 8 ani, cca 160 mln au fost absorbite de raionul Ceadâr Lunga (datorită creditului BERD).

8: ETAPE ȘI CONȚINUTUL STUDIULUI DE FEZABILITATE (TENTATIV):

Elaborarea Studiului de Fezabilitate privind clusterizarea (gruparea) localităților din UTA Găgăuzia în vederea construcției și operării unor stații de epurare regionale.

Evaluarea complexă a posibilităților de clusterizare (grupare):

- ✓ Evaluarea pre-condițiilor geografice (relief, geodezie, condiții climaterice, etc.);
- ✓ Evaluarea pre-condițiilor economice (numărul populației, activități economice, infrastructura existentă a drumurilor, rețelei de cale ferată, etc.);
- ✓ Evaluarea pre-condițiilor tehnice (infrastructura existentă de canalizare și epurare a apelor uzate);
- ✓ Evaluarea pre-condițiilor organizatorico-juridice (capacitatea operatorilor existenți și dotarea acestora cu personal și tehnică, etc.).

Fundamentarea strategiei de clusterizare:

- ✓ Evaluarea scenariilor posibile de grupare a localităților din UTA Găgăuzia în vederea construcției și operării unor stații regionale de epurare a apelor uzate;
- ✓ Argumentarea celui mai bun scenariu de regionalizare a serviciilor de AAC în UTA Găgăuzia;

- ✓ Fundamentarea tehnico-economică a stațiilor regionale de epurare a apelor uzate decise.

Consultarea și agrearea opțiunilor propuse cu toți actorii implicați în proces (APC, autoritățile regionale, APL și operatorii locali):

- ✓ Activități de informare și conștientizare;
- ✓ Organizarea de dezbateri tematice și găsirea soluțiilor optime.

9: RISCURI:

În cadrul realizării proiectului sunt necesare de analizat și gestionat următoarele riscuri:

- ✓ Rezistența APL privind regionalizarea infrastructurii de epurare a apelor uzate, din motive politice, economice și tarifare;
- ✓ Pasivitatea APL de a participa activ la elaborarea acestui Studiu de Fezabilitate;
- ✓ Conștientizarea încă limitată a beneficiilor grupării (clusterizării) localităților pentru operarea unor stații regionale de epurare, precum și a regionalizării serviciilor, din partea actorilor implicați.

10: COSTURI ESTIMATIVE:

Costul elaborării acestui Studiu de Fezabilitate, cu implicarea atât a experților naționali cât și internaționali se estimează la 100,000 Euro.

11: PERIOADA DE IMPLEMENTARE:

Elaborarea acestui Studiu de Fezabilitate urmează să fie realizată într-un termen de maxim 12 luni.

12: INFORMAȚIE DE CONTACT:

Agenția de Dezvoltare Regională UTA Găgăuzia	mun. Comrat, str. Pobeda, 50, Tel: +373 298 2 26 93, Fax: +373 298 2 26 93, Email: adr.utag@gmail.com Director: Ianioglo Valerii
Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia	Mun. Comrat, str. Lenin 196 Tel: +373 (298) 24636, Fax: +373 (298) 22034 Email: bashkanat@mail.ru www.gagauzia.md Bașcan: Irina Vlah